

fra begge Sider, og for det andet, at der er gjort et kraftigt Forsøg i Toldkommissionen paa at komme til Ende med denne Sag for at naa et Resultat. — Med Hensyn til det første Punkt vil jeg gerne sige, at de Oplysninger, der ere komne frem for Offentligheden gennem Toldkommissionens Arbejder, ganske vist have et noget ensidigt Præg, idet Størstedelen er fremkommen fra Toldbeskyttelsens Venner. Jeg skal gøre opmærksom paa, at der samtidig med Toldkommissionens Nedsættelse blev af Haandværk og Industri nedsat et Toldudvalg, der skulde følge Toldkommissionens Forhandlinger. Toldkommissionen samledes den 19de April 1895 og begyndte efter nogle Forundersøgelser sit Arbejde den 20de Juni. I Mellemtiden, den 18de Maj, nedsatte Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri et Toldudvalg, delt i 9 Sektioner, hver med sin Formand, hvis Opgave det var at hjælpe til, at Toldkommissionen kunde faa de fyldestgørende Oplysninger om de forskellige Fabrikationsvirksomheder. Der indkom i alt 130 Andragender til Toldkommissionen, og deraf vare alene de 110 fra Haandværk og Industri. De gik alle ud paa enten Forøgelse af Beskyttelsen eller en Bibeholdelse af den bestaaende Beskyttelse eller i alt Fald, hvor den var alt for urimelig, en saa lille Nedsættelse som muligt. Samtidig bleve vi gennem de 9 Formænd henviste til at søge mundtlige Oplysninger rundt omkring fra forskellig Side. Det havde til Følge, at Toldkommissionens Betænkning indeholder en rigelig Mængde Oplysninger til Støtte for Haandværk og Industri og Beskyttelse i det hele. Jeg og mine Meningsfæller følte Savnet af en lignende Organisation fra Frihandelsvennernes Side, vi havde ønsket at have en lignende at henvende os til, men vare nu henviste til enkeltvis at søge Oplysninger, der kunde være til Støtte for vor Sag, for Frihandelens Sag. Hvorvidt denne Opgave er lykkedes os, skal jeg ikke udtale mig om, men jeg haaber, at Kommissionens Betænkning ogsaa indeholder et betydeligt Stof i saa Henseende. Jeg vil, inden jeg forlader dette Punkt, gerne have Lov til at sige et Par Ord yderligere om dette Haandværkets og Industriens Toldudvalg. Det har fortsat sin Virksomhed, efter at Toldkommissionens Arbejder vare endte. Det sendte i Fjor en Række Andragender til det andet Ting og har i Aar sendt os to Hæfter ny Andragender. Dette Toldudvalg er altsaa meget virksomt, og

det fortjener i saa Henseende Ros. Det er altid en herlig Ting, naar nogen har et Hverv at røgte, at de da ere virksomme, nidkære og arbejdsomme. Jeg skal ogsaa yde dette Toldudvalg min Anerkendelse for mange af dets Oplysninger. Mange af dem ere værdifulde, og man maa fra alle Sider sætte stor Pris paa dem. Men der gaar visse Grundtoner gennem dem allesammen, mere eller mindre, visse Grundtoner, som jeg har læst og hørt de Hundreder af Gange, læst og hørt saa tit, at jeg er bleven tunghør over for den Slags Udtalelser, saa at de have den modsatte Virkning, paa mig i alt Fald, af den, som var Hensigten. Jeg vil gerne gøre opmærksom paa disse Grundtoner, som paa en vis Maade ere Hovedindholdet af disse Andragender. Der er for det første den, at dersom Fabrikanterne ikke beholde den Beskyttelse, de have, eller den bliver sat for stærkt ned, eller dersom de ikke faa mere Beskyttelse, saa knuser man Industrien, saa kunne de ikke leve, saa maa de standse deres Virksomhed. Det er den samme Lektie, vi hørte i 1863 fra Papirfabrikanterne. — En anden Lektie, som vi kunne finde i alle Andragenderne, er den, at det er nødvendigt at vedligeholde Beskyttelsen af Hensyn til Arbejderne, at dersom man tager Beskyttelsen bort eller indskrænker den for stærkt, gør man Arbejderne brødløse eller nøder Fabrikanterne til at indskrænke Arbejdslønnen. Jeg skal ikke komme videre ind paa de Betragtninger, som denne Tankegang kan give Anledning til, men kun i Forbigaaende nævne, at det er min Overbevisning, at det lader sig ikke gøre for de Herrer Fabrikanter at nedsætte Arbejdernes Løn, thi Arbejdslønnen reguleres af ganske andre Forhold. Det lader sig ikke gøre at nedsætte den i al Almindelighed, om man ogsaa i en eller anden Virksomhed vilde finde Anledning til at foretage en Nedsættelse. Navnlig har jeg den Betragtning, at man skal ikke tale om den Lykke, Arbejderne opnaa gennem Toldbeskyttelsen. Jeg tror, at Toldbeskyttelsen, som jeg allerede har sagt, ikke er til Gavn for nogen, og er den til Skade for nogen, saa er den det først og fremmest for Arbejderne. Jeg har set saa megen Elendighed rundt omkring i Fabrikerne under min Virksomhed som Medlem af Toldkommissionen, lært saa meget at kende til Arbejdernes elendige Forhold i Fabrikerne i og omkring Kjøbenhavn — en Elendighed, der vilde være umulig paa Landet — at jeg har en levende